

Polacy i Żydzi podczas drugiej wojny światowej (pod sowiecką i niemiecką okupacją)

1. Sytuacja pod okupacją sowiecką – dyskusja w Polsce
 2. Stanowisko Marka Wierzbickiego
 - Pomędzy stereotypem żydokomuny a wizją Polaków jako zaciekleń antysemitów, których postawa ułatwiła przeprowadzenie holokaustu
 - Marek Wierzbicki kontra Jan Tomasz Gross
 - I. Sytuacja w okresie II Rzeczypospolitej miała wpływ na stosunki polsko- żydowskie pod okupacją sowiecką
 - proces względnej pauperyzacji Żydów i wypierania ich przez Polaków, przy milczącej aprobacie władz państwowych, z rynku pracy
 - w latach 30. dyskryminacja Żydów ("getto ławkowe", "numerus clausus", bojkot żydowskich sklepów)
 - dyskryminacja i przekonanie o braku perspektyw a poczucie wyalienowania i brak utożsamienia się z państwem polskim u Żydów
 - liczne przykłady masowego witania Sowietów przez Żydów we wrześniu 1939 r.
 - te akty dywersji z polskiej perspektywy: konflikt narodowościowy (Żydzi i Białorusini po stronie okupanta)
 - II. Wkroczeniu Armii Czerwonej na kresy i pierwsze miesiące formowania się organów władzy komunistycznej
 - krańcowe zantagonizowanie Polaków, Żydów i Białorusinów („nowa władza" w miastach oparła się głównie na ludności żydowskiej, na terenach wiejskich na Białorusinach)
 - Powszechny akces Żydów do administracji sowieckiej i jednoczesna gruntowna depolonizacja urzędów, szkół itp.
 - deportacje Polaków, rola Żydów podczas aresztowań
 - sytuacja Żydów na początku 1940 r.: usuwanie z najważniejszych stanowisk, z milicji, wywózka w trzeciej deportacji uchodźców żydowskich z terenów okupowanych przez Niemców
 - wielość żydowskich postaw i zachowań
 - III. Stosunki polsko-żydowskie w latach 1940 – 1941 (po zakończeniu budowy sowieckiego aparatu państwowego)
 - IV. Fala antyżydowskich wystąpień, w których udział brała ludność polska w czerwcu i lipcu 1941 r. po przejściu niemiecko-sowieckiego frontu następstwem okupacji sowieckiej
 - likwidacja ponad połowy żydowskiej populacji małych miasteczek kresowych (Jedwabne). Rola Niemców, udział miejscowej ludności
3. Sytuacja pod okupacją niemiecką – porównanie

Literatura:

Marek Wierzbicki, Polacy i Żydzi w zaborze sowieckim. Stosunki polsko-żydowskie na ziemiach północno-wschodnich II RP pod okupacją sowiecką (1939-1941). Warszawa 2001.

Karol Sauerland, Polen und Juden Sauerland, Karol: Polen und Juden. Jedwabne und die Folgen. Berlin 2004.